

Sài Gòn, ngày....tháng...năm.....

B n m n,

Hôm qua, trong lúc đang th n trong m t hi u sách, thì b ng t đầu đó m t đi u nh c tr i lên, đi u nh c vô cùng quen thu c nh ng nó làm tôi xúc đ ng đ n th n th . Nói ra s b n c i, đó là b n “Vi t Nam -Vi t Nam” c a nh c sĩ Ph m Duy. Có l b n t h i s c m nh nào đã làm tôi xúc đ ng nh th . Th c ra đó cũng là câu h i c a tôi.

Ch c b n cũng bi t, nh ng nh c ph m đ c sáng tác tr c năm 75 v n chính th c không đ c công nh n và cho phép trính bày ho c xu t b n, dù đây ch đ n thu n là nh ng b n nh c có n i dung ca t ng quê h ng ch không có ý ch trích ch nghĩa, ch đ ho c cá nhân nào. Tò mò đ n g n thì m i bi t đây là gian hàng bán băng, đĩa nh c, và bài hát “qu c c m” kia ch là nh c d o đ u c a m t CD h c ti ng Vi t xu t b n t i Hoa K , và s dĩ có bài hát này ch vì đây là gian hàng nghe th CD tr c khi mua.

Chưa kịp đến nhà thì Sơn, người bạn đi cùng nhấc đĩa nhạc suy nghĩ của mình mới hỏi :”Nghe nhiên lắm bạn ? Đừng đây mà t chút thì bạn sẽ còn nghe nhiên hơn. Và bạn bè ghé mắt vào các cuốn CD thì bạn sẽ còn hiểu thú vị hơn nữa”... Bạn Việt Nam – Việt Nam và a dốt, mắt người khác yêu cầu nghe thì mắt đĩa CD với bài Mưa Đêm Ngồi Ô, rồi Trăng Tàn Trên Hè Phôi, rồi Núi Buồn Hoa Phôi ng... Đừng trong khu băng đĩa của một nhà sách lớn trong trung tâm Sài Gòn mà tôi nghe như đang ở phố Bolsa hoặc khu chợ 13 ở Paris... Bao nhiêu hình ảnh bạn gặp và chấp chôn trong mắt.

Sơn đưa cho tôi xem mắt nhạc CD, toàn những ca khúc đẹp của nhà nhạc đánh giá là hay, là số, có nội dung không lành mạnh hoặc các kiểu phản động xuất bản từ những người và đẹp sao chép và bày bán mắt cách công khai trong các nhà sách, các tiệm bán băng, đĩa nhạc. Nhìn tôi say sưa trong các bạn boléro mà anh em mình vẫn hay gọi là nhạc “cổ điển”, Sơn nói : “đây lâu bạn sẽ hiểu ra mắt chân lý, đó là âm nhạc Việt Nam đã có hiểu biết và hiểu giai điệu, từ nhạc tiền chiến, nhạc Trẻ Cộng Sản, nhạc trẻ của Trẻng K, nhạc tình, nhạc thánh phòng, v.v... từ cổ đến có thời, những chỗ có mắt loại nhạc vẫn vĩnh cửu và phổ cập trong mắt từng lớp người chúng, và từ thành thị đến thôn quê...”. Tôi nhìn bạn mình đang thao thao bất tuyệt trong bài diễn văn hùng hồn, nửa say mê nửa buồn cười : “Nhạc gì?”, tôi hỏi.

Sơn trả lời mắt cách chắc nịch và hãnh diện : “Nhạc Sĩ n !”.

Và quả đúng như bạn xét bình của Sĩ n, cái loại nhạc bạn xếp vào hàng “gánh nặng” này quả vẫn giữ mắt quan trọng trong lòng người Việt Nam. Bạn có thể nghe nó bất kỳ trong mắt quán cóc nào, từ các bạn xe, từ các phòng trà và dĩ nhiên là từ nhà riêng. Có lần vào Đàng Nai, đang chán ngất với cái loa của Ủy Ban Nhân Dân Xã thì ngay căn nhà đối diện bùng lên tiếng hát Thanh Tuyển với bài “Sao Không Thay Họa Âm”:

*“Theo năm tháng hoài mong, thời gian đi mất yên, đời họa âm chưa thay
Anh ơi nhớ rằng đây, còn có em đêm ngày, lòng thơng nhữ với đời...”*

Ồ Gm ! nếm nhạc kèn trên võng và giữa khung cảnh thôn quê với gió hiu hiu thổi sân trước ra sân sau mà nghe thấy cái bài “gánh nặng” này sao mà nó hay thế. Tiếng hát ngọt ngào phát ra từ giàn máy hi-fi hiện đại bóp chặt từ cái loa oe oe đang nhai đi nhai lại những tin tức mà chúng ai hiểu nó muốn nói gì. Trong cái say sưa này tôi chợt cảm thấy một niềm vui...

Cũng trong mắt lần đi hát karaoke, tôi nghe nhiên và sung sướng khi trong tập nhạc đẹp chia ra làm hiểu biết, nhạc tình, nhạc người quố c v.v... đừng thì có nguyên mắt nhạc sĩ n với những bài ca quen thuộc. Hôm nay tôi nghe ầu, tôi thích mắt bài nằm trong danh mục các bài ca “hàng hàng” như Dạy Mà Đi, Trẻng Sĩ n Đông Trẻng Sĩ n Tây, thì các bạn đi cùng đã trợn mắt :”Thôi đi cha, hàng biết nhạc mới thì có mắt đừng nhạc sĩ n đó tha hồ mà ầu. Đây mà hát nhạc “cách mạng” này người ta từng cha điên điên n n i”. Chưa bao giờ bạn xếp a là điên mà tôi vui như thế. Những tác phẩm bình đẳng như Căn Nhà Ngồi Ô, Tình Lạ Đêm Buồn, Đợi Thông Hai M... này quả đã quật sấm những bài hát như Biết N Chỗ Võ th Sáu, anh hùng Núp, hoặc bóng cây K Nia, v.v...

Lại cũng mắt lần khác tôi thấy mắt đám ma nghe ng trộm của mắt trẻng học, đời kèn tây chơi bài Trẻng Cổ Tình Xưa, hỏi ra mắt biết người quá cố vẫn là giáo sư của trẻng y. Tôi không biết thu sinh thời ông giáo này có “số n” như tôi không những tôi chợt nghĩ những bài hát này phải quen thuộc lắm khi thân nhân mới chết đưa ông ta vào lòng đất...

Trong mắt lần khác khi đang đi thăm Hố Long, thì bạn mắt trẻng bé ch 7, 8 tuổi nhẩy lên khoang tàu và ầu mắt bài hát, mà vì cái giọng miền biển của nó mà mãi sau tôi mới nhận ra đó là bài “Nó và Tôi”, cũng là mắt bài “số n” hàng n n g. Tôi say sưa nhìn trẻng bé hát như trẻ bài.

“Nó quê ngoài kia từ lâu lắm chưa n n v ,

Ngày tôi gặp nó nét đêm chiêu đêm nh p ngũ, th y th ng nhau nh u quá...”

Tiền sĩ cái th ng hát lảo. “Nó quê ngoài kia” ph i chẳng là ngoài B c, th này đích th m t anh di c 54 vào Nam đi lính qu c gia. Tôi nghĩ có l th ng bé ch ng hi u ý nghĩa bài hát nh ng có l đây là “th hi u” c a khách là nó hát ki m ti n. Trong khi y bên c nh nó là m t ông đ ng tu i đ i nón c i, ông ta nhìn th ng o t con “ph n đ ng” m t cách l đ đ ng. B i t đầu ch ng nhà ông y đã đ y m t t “s n” và ông ta đã thu c nh ng N i Bu n Gác Tr , Hai Mùa M a, hay Ga Chi u... h n ti u s c a nh ng Võ th Sáu, nh ng Đoàn văn B , Hu nh văn Bán... Nh c “s n” qu đã v t Tr ng S n đ n kh p hang cùng ngõ h m và chinh ph c đ ng bào mi n B c. Cách đây không lâu, vào đúng ngày 30/4/2001, tôi có đ n thăm l i dinh Đ c L p, bùi ngùi xúc đ ng nh l i hình nh xe tăng c ng s n B c Vi t i s p c a dinh. Nh ng ngày hôm nay, cho dù b chèn ép, truy lùng, nh c s n v n còn s ng và đang i s p cánh c a ki m soát t t ng c a nhà n c. T t ng này phút ch c đã làm tôi ngơ ngoai và có v h hê sau c n xúc đ ng khi nhìn và nh l i nh ng giây phút u bu n cách đây 26 năm.

Vi t Nam trong nh ng năm g n đây, các phong trào ca nh c n r , nh ng v n ch là nh ng nh c ph m ra đ i sau năm 75. Trong các bu i sinh ho t t i các tr ng, các qu n, nh c sáng tác h i ngo i v n b c m hát, làm nh v i m t ch đ công an tr g t gao nh ngày nay cũng ch a đ đ qu n lý t t ng con ng i. Có l n tôi ghé thăm ngôi tr ng cũ vào đúng th i đ i m tr ng t ch c h i thi ca nh c. Ban t ch c có ra đ i u l nh sau :

“Các bài hát ph i có n i dung ca ng i Bác H , Đ ng và T Qu c Xã H i Ch Nghĩa. Không đ c hát nh ng bài ngo i ng và các sáng tác t i h i ngo i”.

Tôi n c c i khi báo chí trong n c m t m t k ch li t đ kích các “thành ph n l u vong ngoan c ” đã bi u tình ch ng các cuộc l u di n c a các ca sĩ trong n c t i Hoa K và Úc, m t khác l i ngăn ch n không cho trình di n và tái phát hành các tác ph m sáng tác t i h i ngo i, m c dù n i dung ch ng có gì g i là “ch ng phá cách m ng” c . Nói gì thì nói, ng i ta v n có th tìm mua các bài hát này trong b t k m t ti m bán bằng nh c nào. S c m đoán này ch có trên các ph ng ti n truy n thông và các sân kh u có t m vóc và do nhà n c qu n lý. Tôi còn nh có l n đang tìm mua nh c trong m t hi u sách l n thì có khách h i mua m t cu n CD v i ti ng hát Ng c Lan, và đ c tr l i : “nh c h i ngo i không có bán ở đây”. Tôi vô cùng ng c nhiên vì ng r ng sau 15 năm “đ i m i”, chuy n phân bi t này đã bi n m t. Nh ng t c kh c sau đó tôi đã tìm ra câu tr l i : trong studio nh c, gi a nh ng đĩa CD tình yêu, ng tr trên cao, là chân dung Karl Marx và Lenin... S l u tâm c a các b c y đ i v i t t ng nhân dân VN qu là toàn di n và tuy t đ i.

Tr l i chuy n nh c s n, đã nh u năm trôi qua, nh ng bài hát bình dân y dù r ng không đ c phép xu t b n và trình di n n i công chúng, nh ng trong các t đ i m ca nh c nh , các phòng trà, các quán karaoké, các quán ăn bình dân, và nh t là trong lòng m i ng i, nó v n mãi là nh ng k ni m sâu đ m mà không có m t b o l c nào có th tiêu di t n i.